“L'arquitectura ha de ser menys mineral i més vegetal”

L'arquitecte d'El Bulli Foundation creu que s'ha de construir per a quinze o vint anys, que no es pot pensar que els edificis han de durar pels segles dels segles

Enric Ruiz-Geli a elBulli. Foto: LLU S SERRAT.

L'estudi on fem l'entrevista té un silenci fascinador, un ordre extrem. Només d'arribar a aquest despatx de l'Eixample de Barcelona, Enric Ruiz-Geli em comença a parlar de l'edifici Media-Tic que va fer al districte 22@. I d'arquitectura orgànica. De conceptes encara rars a l'arquitectura. I del canvi de model. Ruiz-Geli i el seu estudi Cloud-9 són els encarregats de la metamorfosi del restaurant El Bulli en
un centre de recerca avançada de la gastronomia, El Bulli Foundation, i del seu disseny. Comencem per parlar de l'estat de l'arquitectura en un país i un estat devastats i empobrits per l'especulació immobiliària i la construcció.

Molts ciutadans es pregunten sobre el grau de responsabilitat dels arquitectes amb el boom immobiliari.Molts arquitectes han estat i estan muntats a cavall del dòlar. Mentre a França l'arquitectura depèn de Belles Arts, a l'Estat espanyol té una pota a Habitatge, una a Foment, una a Cultura i una a Indústria. L'Estat espanyol és complex: la innovació depèn d'Indústria i la sostenibilitat, de Medi Ambient i Pesca.Cap on es va?Ara es vol R+D+i. Ara l'arquitectura és transversal. És interessant ser arquitecte avui en dia. Estem en un moment de canvi de model, de paradigma.En quin sentit? Millorarem o empitjorarem?El canvi climàtic és el principal problema del món, junt amb la fam. I la fam és conseqüència del canvi climàtic, de la mala gestió del medi. El canvi climàtic provoca devastació, inundacions, malalties... Resulta que un informe de l'ONU del 2008 diu que l'arquitectura n'és la primera causa.De l'urbanisme?No. Dels edificis. El 80% de l'energia que es consumeix al món és a les ciutats, especialment perquè tenim uns edificis dolents. Hem fet deures en mobilitat i espai públic, en qualitat de vida, però els edificis estan malament.Se n'han d'enderrocar?Hem de fer projectes de retroinstal·lació. Aquesta actualització passa per carregar de tecnologia un edifici existent: hem de passar dels edificis analògics als digitals.I això com es fa perquè sigui sostenible, també econòmicament?Plaques fotovoltaiques, ponts tèrmics, cobertes verdes per capturar CO2, dobles pells per produir microclimes...Conclusió?Reduirem el 40% del consum energètic amb tecnologia d'eficiència energètica i produirem el 60%. Això implica emissions zero i que l'arquitectura passa de ser problema a ser solució. La tercera causa del canvi climàtic, els cotxes, ja han fet els deures. Han passat d'unes emissions de 300 gr de CO2 a 120 gr de CO2 i 80 gr de CO2, i els cotxes elèctrics a 0 grams de CO2 per quilòmetre. L'arquitectura ha de poder fer el mateix.I ens en sortirem?Hi ha un nou codi de construcció a la UE per al 2019. L'Estat espanyol està preparat per fer-ho: tot edifici de nova planta serà d'emissions zero. Tots els edificis seran com el Media-Tic. El districte 22@ respon a un model basat en la innovació i el valor afegit. Media-Tic és el primer model de ciutat verda i intel·ligent, la fusió de dos models. Fins ara hem tingut ciutat intel·ligent i poc verda.El nou paradigma preveu enderrocs, suposo.Igual com va passar amb la TDT o amb el pas de la pesseta a l'euro, ho hem de fer amb els edificis. El planeta ho demana. Sóc optimista amb la humanitat: ho vam fer amb el forat d'ozó. No és tant el fet de tirar-ho per terra. Com he dit, crec en una actualització de la tecnologia. Necessitem una actualització del model actual, més que un enderroc total. Hem de fer horts urbans, jardins verticals, cisternes... Que l'arquitectura i la natura es fusionin, siguin una cosa. L'arquitectura ha de ser menys mineral i més vegetal.Podeu posar un exemple?A la dreta tinc un cub de formigó i a l'altra mà una llavor de la mateixa massa. La llavor germinarà en un arbre que dóna fruits. Fixa't: l'arquitectura

vegetal no consumeix, sinó que produeix, es multiplica, té fills, fabrica arbrets, és viva, mor i es muta; té informació genètica. En canvi, el formigó és inert. L'arquitectura orgànica produeix cosesJa existeix a nivell artificial?La Vil·la Bio de Llers té comportament mineral amb formigó, però s'està convertint en arquitectura vegetal, perquè té comportament vegetal: té circulacions d'aire natural i no té aire condicionat, i és del 2000. I la Vil·la Nurbs, d'Empuriabrava: té formigó, però la coberta és d'etilè tetrafluoroetilè (ETFE) –un material plàstic substitut del vidre i menys pesant–, actua com els ulls d'una abella, les emissions són zero i tota l'energia procedeix d'un sistema d'energia solar, per als acumuladors d'aigua calenta, i fotovoltaica, per a la generació d'electricitat.No dependrà, doncs, de la xarxa elèctrica?No. Volem arribar a l'autosuficiència energètica.De fet, el projecte que feu per a El Bulli va per aquest camí, segons vau explicar en la presentació d'El Bulli Foundation. Amb el repte afegit del parc natural del Cap de Creus.És un luxe, perquè l'arquitectura ha d'emergir del context. El cap de Creus és un context viu i hi podem incrementar la biodiversitat: ocells, nius, migracions d'aus, corall, tortugues, arbres, arbusts... I també tenim en compte la salinitat del mar, la tramuntana, el sol, la geotèrmia, la biomassa... Són models que cal sumar per tenir emissions zero. Per arribar-hi cal treballar amb les institucions: el parc natural, la Generalitat, l'Ajuntament de Roses. El Bulli haurà estat un projecte d'excel·lència com a restaurant i ara hem de concentrar aquesta excel·lència en la fundació i en el centre creatiu, d'R+D+i, d'arxiu de recerca...Els terminis no són justos?El projecte és del 2011; l'obra es comença a final del 2011 i durarà tot el 2012; la posada en marxa, ja que és una màquina orgànica, és per al 2013, i l'obertura és prevista per al 2014.Recordo que en la presentació vau parlar de l'ús del formigó en el projecte d'El Bulli?Volem comportar-nos com un corall: una massa òssia amb una esponja, un organisme viu, una fàbrica que millora, produeix i cristal·litza en el corall vermell; una fàbrica d'energia. La postal del cap de Creus des de Google Maps és arquitectura mineral, els Pirineus que es troben amb el mar Mediterrani. És una òpera, el gran drama de la geologia: una muntanya que penetra en el mar, una imatge mineral però plena de vida (molsa, corall, herba, tortugues, algues, peixos i arbusts). El cap de Creus és una illa energètica. El que hi sobra són els pals de la llum i el que hi falta són tecnologies del món de la biologia. Si fem bé El Bulli Foundation serem un projecte pilot per a parcs al món. I des de Catalunya, des de Roses, des de l'Empordà altre cop, en Ferran, en Juli i nosaltres aspirem també a fer el salt que va fer Dalí en el món de l'art i que va fer El Bulli fa vint anys com a restaurant: posar-nos a l'avantguarda arquitectònica dins un parc natural.Podeu posar un exemple d'aquesta nova arquitectura?Imagina que arribes a El Bulli Foundation i veus un cultiu d'algues fora del mar. Les algues te les pots menjar, però amb elles també es pot produir hidrogen i energia dins el parc.Quin grau de desenvolupament té avui aquesta tecnologia?És en fase pilot. Existeix al laboratori, però el nou Bulli serà la primera aplicació d'aquesta tecnologia fora del laboratori. Canviem d'escala: Ferran, Ruiz-Geli més tecnologia fem un laboratori viu d'energia i de sostenibilitat en un parc natural.La tecnologia de l'hidrogen és segura?És segura i està provada. En aquest cas l'hidrogen no és el combustible, és un mitjà. És el magatzem d'electricitat de les plaques fotovoltaiques. El liti té un problema de residus un cop la bateria s'ha esgotat. L'hidrogen és un portador de càrrega que es converteix en aigua i no depèn de la geopolítica.Aprofitareu l'energia eòlica?Tenim un aire fantàstic. La clau de la sostenibilitat és aprofitar l'energia que ens envolta. Estic totalment en contra de l'energia eòlica amb molins de vent d'eix horitzontal i amb els grans parcs eòlics.Aleshores?Aposto per la microeòlica. Es tracta d'un captador de dos metres d'alçada, d'eix vertical. Amb aquest tipus de turbines no hi ha perill de matar ocells. A més, també estic en contra dels models energètics centralitzats.Ara estem en un món centralitzat i concentrat?Més del que ens pensem. La central nuclear que produeix en xarxa està en mans de tres empreses: és el model lobby. Ja has vist Fukushima. Tots ens som clients. I el gas, d'on ve? De Rússia i d'Algèria. Una font i una aixeta per a tots. Dues companyies elèctriques i de gas és un model basat en la geopolítica. El model distribuït exigeix un consum responsable. He de saber quanta energia necessito: sóc consumidor i productor. El model per a l'Empordà, per exemple, ha de ser el distribuït: si faig un parc de molins pertany a un lobby, que produeix per a la xarxa; en canvi, en la microeòlica, poso milers de molins de vent petits. Que tothom posi plaques a la coberta i tothom tingui el seu molí de vent, el seu hort urbà, la seva biomassa, la seva geotèrmia, però no centrals. No als camps de molins de vent, no als camps de fotovoltaica, no a les centrals nuclears. No ens podem permetre escenaris de centralitat. Imaginem un món amb mitja dotzena de grans ordinadors i que la gent no pugui tenir ordinadors personals.Ferran Adrià és exigent?Molt. Tot és experimentació. Amb ell tenim pla A, pla B i pla C, i fins a quinze

plans d'experimentació simultanis. En les reunions els equips es pregunten què ha dit un i què ha dit l'altre; i es pregunten què ha entès cadascú. No sumen, multipliquen. És la trobada de dues disciplines. Si penses en El Bulli com el 15% del PIB de l'Estat espanyol i en l'arquitectura com el 18%, és un projecte que suma un terç del PIB, d'indústria i coneixement. Treballar amb en Ferran és una suma de lideratges i responsabilitats.Us discutiu?Crec que no. L'expressió seria més construïm complexitat.Tothom vol fer passar la seva?No. Ell té un sistema creatiu. No xoquem perquè adaptem el seu sistema creatiu: les llistes, el control, el sistema de pensament, el programa, la bogeria, la velocitat, la intensitat, la marca... Hi posem el contingut arquitectònic, però ell porta el debat. Aprenem molt d'El Bulli.Recordo un dia al Teatre Municipal de Roses que Ferran Adrià va dir que ha conegut els grans arquitectes internacionals i que només es podia parlar amb Ruiz-Geli, de Figueres.No conec les altres experiències. Plantejo l'arquitectura com una plataforma de societat, de cultura. He de tenir present la situació amb el parc, amb en Ferran, que cuina amb nitrogen, les tortugues, el corall... Tots aquests vincles en un món de partícules construeix la nostra arquitectura i això s'entén com un diàleg. Jo sóc el pentagrama i Ferran Adrià marca les notes.Com teniu l'aquàrium de Coney Island, a Nova York? Vau guanyar el concurs, es farà el vostre projecte?És un projecte llarg, val molts diners, 280 milions de dòlars, i està en espera. Són dos Guggenheim de Bilbao. El Media-Tic ha costat 24 milions d'euros. Les utopies dels anys setanta les construïm nosaltres.Quin arquitecte admireu?Renzo Piano, que manté el treball artesanal amb un nou disseny i ambició. De seguida el cap se'n va a Buckminster Fuller, un visionari que ha sabut innovar patents, i a Gaudí, perquè es va relacionar amb els artesans. Tinc sis patents per a Vil·la Nurbs, d'Empuriabrava i tres per al Media-Tic de Barcelona. Sempre hem tingut més patents que edificis.Ferran Adrià diu que crear és no copiar.No es copia, es comparteix. No he copiat i les meves patents són una eina per compartir.Renuncieu als royalties?No, fem que la indústria que ho desenvolupi sigui líder industrial. Era abans que la patent era per conservar una idea, com la recepta de la Coca-cola. Ara és per compartir; en Ferran les regala. Sóc líder perquè patento, perquè no sóc lobby, perquè comparteixo. Veiem la realitat i volem actuar: som quixots. L'acció és fer projecte i patent, innovar. I evidentment algunes patents són peribles, tenen caducitat, són superades per la innovació.I els edificis?Hem de construir per a quinze o vint anys. Els edificis no tenen vida per a dos-cents anys.I les catedrals?Si hi hagués moltes catedrals, moltes generacions d'arquitectes no existirien. No pots construir per a tres-cents anys perquè et carregues les generacions d'arquitectes dels propers tres segles. Cal tenir la filosofia del Japó. És bo que la vida i les ciutats siguin efímeres i que s'actualitzin constantment. Això és progrés.Durarà la vostra obra?No sé si les meves idees duraran. El Media-Tic pot durar trenta o quaranta anys. L'estructura metàl·lica està pensada per ser desmuntada, revisada.

Publicat a:
-El Punt Comarques Gironines 17-07-2011 Pàgina 8

Font del document:
http://www.elpunt.cat/noticia/article/2-societat/5-societat/435397-larquitectura-ha-de-ser-menys-mineral-i-mes-vegetal.html?piwik_campaign=rss&piwik_kwd=portada&utm_source=rss&utm_medium=portada&utm_campaign=rss